Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Molins de la costa de la Gorgonçana.

Esparreguera

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Carretera de la Colònia Sedó.
Emplaçament Carretera de la Colònia Sedó al Puig.

Coordenades:

Latitud: 41.53976
Longitud: 1.87748
UTM Est (X): 406368
UTM Nord (Y): 4599287

Classificació

Número de fitxa 08076 - 139
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle X-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Si, IPIC,11.11.094
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08075A00800040
Fitxes associades:
Balmes de la Gorgonçana
Cova de les Pells
Autoria de la fitxa ArqueoCat SL- Josefa Huertas i Natalia Salazar

Data de registre de la fitxa: dc., 14/05/2008 - 02:00

Descripció

L'accés als molins es pot fer des de la Casa de Cordelles, per l'antic camí a Olesa o des de la part baixa de la costa on paral·lela al riu hi passa la carretera que va a Santa Maria del Puig i a la Colònia Sedó. Els molins de la Gorgonçana es troben disposats espaialment en un recorregut de poc més d'un quilòmetre de longitud i salven un desnivell de més de 100 m; és a dir, un pendent mitjà de prop del 10% amb forts pendents, salts i desnivells naturals o antròpics, adequats d'acord a un programa establert per tal d'aprofitar al màxim l'energia hidràulica. L'aigua brolla de la font de Cordelles, casa documentada l'any 1101 i quepossseeix la mina d'aigües d'aquesta font i que n'utilitza l'aigua com a mínim des de l'any 1209. Aquesta mina d'aigua omplia les basses que hi ha al pati de la casa i eren emprades pel trull d'oli, i també nodria la bassa del seu molí fariner. Aquest està ubicat sota la casa i a l'altre costat del camí públic que va d'Esparreguera als molins i a Olesa de Montserrat. Del molí de Cordelles en queden vestigis en un edifici situat just per sota de la casa actualment utilitzat com a magatzem agrícola. El segon molí es trobava a un nivell inferior del primer salvant un petit desnivelli utilitzava l'aigua que omplia la bassa en desaiguar el primer molí. També li arribava l'aigua mitjançant un rec que conduïa l'aigua del sobreixidor del primer molí. Aquest molí és anomenat en la documentació d'en Mona o d'en Roca l'any 1473 junt amb el tercer molí de la cadena, que en aquests moment ja estava enderrocat, deshabitat i sense parament, i que és referit com el molí d'en Volta. Aquests dos molins ja eren a finals del segle XVIII dels Cordelles, i al 1855 Josep Maria Dalmases de Cordelles reconvertí aquest dos molins en una fàbrica de curtits que perdurà fins acabada la guerra civil, després fou adquirit pel municipi i es va transformar en hospital fins a la dècada de 1960. Just per sota d'aquests dos molins trobem una nova bassa que alimenta un altre molí, del qual en queden restes de la bassa i del rec. El casal ha evolucionat cap a un mas dedicat a l'agricultura intensiva de regadiu i a l'aviram. Per sota d'aquest quart molí trobem les restes d'un cinquè molí fariner que surt documentat ja l'any 1467, del que se'n diu que antigament era blader però ara draper i blader. Aquest fet dóna la primera menció d'un molí mixte que mòlt gra de qualsevol classe i també fa draps.Per sota d'aquest molins trobem en el darrer pla, la plana d'inundació ubicada 5 m per sobre del curs del riu Llobregat, el darrer dels molins de la Gorgonçana. El molí que es coneix avui pel renom de les Pells, és un dels molins més antics documentats a la zona. L'any 1390 s'anomena com a molí d'en Sastre d'Olesa, nom que perdura fins el seu abandó al segle XIX. Aquest és un dels molins més ben conservats, conserva la bassa, els dos cacaus i l'accés a la sala de moles, i el carcavà amagat sota els llims dipositats després de les diferents riuades del segle XIX i XX.

Història

El grup de molins de la Costa de la Gorgonçana captaven l'aigua del sobreeixidor d'una deu d'aigües subterrànies que es troba ubicada en aquest indret. La documentació menciona l'existència d'un molí ja l'any 964. El topònim de la Gorgonçana no apareix però fins l'any 1067. L'any 1101 es documenta un mas, i no és fins l'any 1209 que no es parla directament de l'aigua de la Gorgonçana, i ho fa per dir que rega l'hisenda del monestir. L'any 1335 ja se l'anomena Illa de la Gorgonçana. Per trobar la primera menció explícita sobre un molí hidràulic cal esperar fins al segle XIV. A partir de l'estudi de la documentació, Oriol Achón ha establert una evolució de l'activitat del grup de molins en 4 fases cronològiques. Així tenim que entre els segles X-XIII els molins són fariners, per a passar a compartir aquesta activitat amb molins drapers i d'oli també entre els segles XIV i XVI. Entre els segles XVI i XVIII els molins són ja bàsicament drapers i fariners, fins que a finals del segle XIX i inicis del segle XX aquests ja només es dediquen a l'adob de pells.

Bibliografia
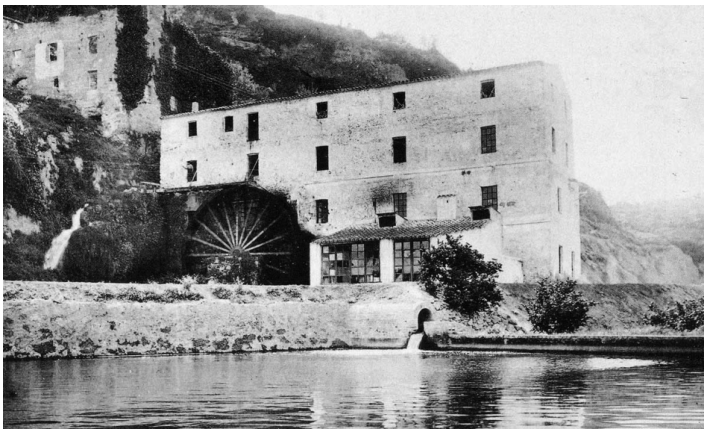
ACHON, O. (2002): "Molins Costa Gorgonçana". Baix Llobregat, Esparreguera. Inventari de Patrimoni Industrial de Catalunya. ACHÓN, O. (2003): Aprofitament dels recursos hidràulics d'Esparreguera. Els molins de la costa de la Gorgonçana. A Actes II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya. Sant Cugat del Vallès 18-21 d'abril de 2002. Vol. I. Pp. 468-475. VILA, G. (2003): Carta Arqueològica del Municipi d'Esparreguera. Ajuntament d'Esparreguera, inèdita.